

Matteüs 5, 1-12

ATK 140202

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Ds Richard Vissinga

Wat is dat een wonderlijk rijtje, al die mensen die Jezus gelukwenst.

Mensen, die nederig van hart zijn, die treuren, de zachtmoedigen, zij die hongeren en dorsten naar gerechtigheid, de barmhartigen, wie zuiver van hart zijn, de vredestichters en degenen die vanwege de gerechtigheid vervolgd worden.

Wij kunnen dat niet zo goed begrijpen, dat Jezus uitgerekend hén gelukwenst.

Onze gelukwensen gaan naar andere mensen uit.

Zullen we ons rijtje er eens naast leggen?

- gelukkig de mensen die veel weten en alles kunnen, want zij hebben het voor het zeggen op deze aarde;
- gelukkig de mensen die zich gepantserd hebben tegen alle narigheid, want zij hebben geen troost nodig;
- gelukkig de mensen die zich verweren kunnen, want niemand zal over hen heen lopen;
- gelukkig de mensen, die zich verzadigen aan de welvaart, want zij hebben niets anders meer nodig;
- gelukkig de mensen die hard kunnen zijn en 'nee' zeggen, want zij houden veel voor zichzelf over;
- gelukkig de mensen, die compromissen kunnen sluiten, want zij zullen het ver brengen met een goed geweten;
- gelukkig de mensen die op hun eer en hun recht staan, want zij krijgen altijd gelijk;
- gelukkig de mensen, die een beetje geven en nemen, want ze komen nooit in moeilijkheden;
- gelukkig bent u, als u daarin slaagt; positie en populariteit zullen uw deel zijn; wees dus tevreden, want uw loon is groot hier op aarde.

Misschien zeggen we het niet echt hardop zo; misschien schamen we ons daar ook wel een beetje voor, maar we weten allemaal hoe deze dingen in ons leven een belangrijke rol spelen. En hoeveel mensen, jongeren en ouderen zich daardoor laten beïnvloeden.

We ontdekken in de zogenaamde Bergrede, dat zijn de hoofdstukken 5, 6 en 7 uit het evangelie van Mattheüs een grote spanning tussen de woorden van Jezus en de werkelijkheid van ons leven va elke dag. Heel bekend zijn de woorden van Jezus over het toekeren van je andere wang als je op de ene bent geslagen. En over het liefhebben van je vijanden. En we voelen ons er ook best een beetje ongemakkelijk bij, als Jezus spreekt over het doen van overvloedige gerechtigheid. In de loop van de tijd zijn er ook allerlei pogingen gedaan om deze woorden van Jezus van hun kracht en scherpte te ontdoen.

Wij zouden toch niet op het idee gekomen zijn om juist deze mensen geluk te wensen!

Maar Jezus doet dat wel. Voor hem zijn de mensen die hij gelukwenst de voorhoede van Gods Koninkrijk.

Hij beklimt als een tweede Mozes de berg.

In het oude testament lezen we in het boek Exodus hoe Mozes de berg opgaat en daar uit handen van God de twee stenen tafels van de wet ontvangt. Met daarop de Tien Woorden. Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben. Gij zult niet stelen, niet het huwelijk van een ander kapot maken, niet liegen.

Voor veel mensen is het houden van de tien geboden het belangrijkste van het christelijk geloof.

Het is ook belangrijk om God en de naaste de eer en de ruimte te geven die hen toekomen.

Maar hier, in de Bergrede, maakt Jezus ze heel concreet en scherpt hij ze aan.

Jezus verkondigt dat het Koninkrijk van God is aangebroken. Dat laat hij zien in de tekenen en de wonderen die hij verricht. En dat laat hij horen in de woorden die hij spreekt.

Jezus onderwijst welke manier van leven bij dat koninkrijk en koningschap van God past.

En in de ouverture van zijn eerste grote redevoering maakt hij duidelijk op welke mensen Gods koningschap ten diepste betrekking heeft.

Er zijn acht gelukwensen. De negende uitspraak is een aanvulling op de achtste, waarbij Jezus zich nadrukkelijk tot zijn volgelingen richt.

De eerste vier slaan vooral op de situatie waarin mensen zich bevinden. Het gaat om mensen die het nu moeilijk hebben, maar juist daarom alles te verwachten hebben van God en van zijn koningschap. Ze zijn niet verloren. Dat lijkt misschien zo, maar dat is niet zo. Het gaat om situaties van armoede, treurnis, zachtmoedigheid en hongeren naar gerechtigheid.

Nederig van hart, of arm van geest – dat zijn de mensen die ondanks hun gebrek aan van alles toch over een bijzondere geestkracht beschikken, over geduld, vertrouwen en volharding. Zij hebben nog iets om op te hopen en om naar uit te zien. De treurende hebben verdriet over wat er allemaal verkeerd gaat op deze wereld en met mensen. Ze zijn er niet onverschillig of cynisch van geworden.

De zachtmoedigen kijken vol verlangen uit naar de naar de tijd waarin niet langer de boze mensen de dienst uitmaken. Ze verduren zelf liever onrecht dan dat zij met geweld die toekomst dichterbij brengen. Want waar dat toe leidt zien we elke dag in Syrië en de Oekraïne.

Bij het hongeren en dorsten naar gerechtigheid gaat het om het besef dat onze zogenaamde orde zo vaak een wanorde is, waarin de kloof tussen rijk en arm onoverbrugbaar groot is, waarin ouderen, chronisch zieken en gehandicapten onevenredig zwaar belast worden, waarin er voor vluchtelingen die niet terug kunnen naar hun land van herkomst en ook hier niet mogen blijven geen leven is. Geen orde, maar wanorde. Wat zal dát anders zijn in de toekomst van God!

De volgende vier uitspraken worden gedaan over mensen, die zich op de één of andere manier inzetten voor het koninkrijk van God. Het gaat om barmhartigen en zuiveren van hart. Het zijn de mensen met een warm kloppend hart voor anderen en voor wat andere overkomt. Ze blijven er niet onbewogen onder. Ze trekken zich hun lot aan. Denk aan de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Aan mensen uit één stuk, eerlijk en oprecht, in wie het kwaad geen kans krijgt.

De vrede-stichters worden kinderen van God genoemd. Dat wil zeggen: ze zijn het, en dat wordt erkend door anderen. Mensen als Mandela, die met waarheid en verzoening kloven van vijandschap overbrugde en bouwde aan een nieuwe toekomst. Maar ook iemand als Bramini die de strijdende partijen in Syrië met elkaar in gesprek probeert te brengen.

De laatste uitspraak gaat over de vervolgd, niet zomaar vervolgd, maar vanwege de gerechtigheid van het Koninkrijk. Gods goedheid stuit in deze wereld op weerstand. Herodes voelt zich bedreigd door een pasgeboren jongetje en laat alle kinderen in Bethlehem ombrengen. Keizer Nero eist absolute gehoorzaamheid. Christenen betalen hun weigering met hun leven. Vroeger leerden we: het bloed van de martelaren is het zaad van de kerk. Het Koninkrijk behoort aan hen toe.

Tenslotte betreft Jezus al zijn toehoorders bij zijn boodschap. In de eerste plaats zijn leerlingen, maar over hun hoofden heen de hele gemeente van zijn volgelingen. Zij mogen weten dat zij op de goede weg zijn als ze hem volgen. De weg die zij gekozen hebben in hun leven is wel degelijk de weg waarop het koninkrijk van God zich baan breekt in deze wereld. Zij investeren hun hele leven in die weg. Aardse beloningen staan daar niet tegenover. Ze zullen rijkelijk beloond worden in de hemel.

Wie Jezus wil volgen, wie bij de gemeente van Jezus wil horen mag beseffen, dat Jezus zelf het lijden niet uit de weg is gegaan. Hij is de weg van de graankorrel gegaan. Heeft zich als zaad laten zaaien, is ondergegaan en opgestaan. De gerechtigheid en de vrede, de vergeving en de verzoening, het licht en de liefde, ze zijn met zijn dood niet ten onder gegaan. In zijn opstanding zijn ze door God bewaard en bevestigd. Wie Jezus wil volgen gaat een grote toekomst tegemoet.

Amen